

Χριστός, ο σώζων Σταυρός

Ορθοδοξία / Θεολογία

Σοφία Μπεκρή, φιλόλογος-θεολόγος

Είναι τόσο μεγάλη η πίστη της Εκκλησίας μας στον Σταυρό και στην λυτρωτική του προσφορά για το ανθρώπινο γένος, ώστε καθ' όλη την περίοδο του Σταυρού, προ της Υψώσεως, κατά την Ύψωση αλλά και στα μεθέορτα της εορτής, άπαντες συνεορτάζομε και αναπέμπομε ευχαριστηρίους ύμνους για το σωτηριώδες αυτό γεγονός: «Χαίροις η ανάστασις πάντων των τεθνεώτων, ο ανυψώσας ημάς εις φθοράν πεσόντας, Σταυρέ τίμιε». Πανηγυρίζομε ολοψύχως, διότι ο Σταυρός έγινε το μέσο, «δι' ου η φθορά διαλέλυται και βροτοί εθεώθημεν».

Πανηγυρίζομε, επίσης, διότι, καθώς ανυψούται ο Σταυρός και στήνεται εμπρός μας, στο κέντρο της Εκκλησίας, προσκυνούμε «τον υψωθέντα εν μέσω» αυτού Κύριό μας, «αρυόμενοι (= αντλούντες) πλουσίως το μέγα (Του) έλεος». Βεβαίως ο υμνογράφος, διά της υψώσεως του Κυρίου στον Σταυρό, μας υπενθυμίζει το σταυρικό Του πάθος, χάρη στο οποίο «ανεζώωσε ημάς τους νεκρωθέντας και εις ουρανούς πολιτεύεσθαι ηξίωσεν».

Ένας αληθινός ύμνος για την σωτηρία μας είναι τα παραπάνω λόγια και ενδεικτικά μόνον για το πόσο ευγνώμονες αισθανόμαστε όλοι μας για την ευσπλαγχνία του Κυρίου μας, ο Οποίος «δι' υπερβολήν αγαθότητος» μας ζωογόνησε με το δικό Του ζωηφόρο αίμα και με τον σταυρικό του θάνατο μας ανύψωσε στον ουρανό και μας δώρισε την αιώνια ζωή.

Πολλά είναι, πράγματι, τα παράδοξα της μεγάλης και κοσμοσωτηρίου αυτής εορτής, εφ' όσον ο σταυρός παύει πλέον να αποτελεί ένα φονικό όπλο και μεταβάλλεται, με την Σταύρωση του Κυρίου, σε όργανο σωτηρίας, γίνεται από σύμβολο κατάρας μέσω ευλογίας. Γι' αυτό ο υμνογράφος αναφωνεί και πάλι: «Χαίροις ο του Κυρίου Σταυρός, δι' ου ελύθη της αράς το ανθρώπινον (...) και εξήνθησεν η αφθαρσία», και διαπιστώνει με νόημα ότι «Σταυρός υψούται και κόσμος εκ πλάνης ηλευθέρωται».

Πράγματι, διά του Σταυρού λυτρωθήκαμε από την δουλεία της αμαρτίας και δια αυτού «κατεπόθη εις τέλος θάνατος και πάντες προς Θεόν ειλικύσθημεν». Συγχρόνως όμως τιμούμε τον Εσταυρωμένο Κύριό μας, ο Οποίος, εφαρμόζοντας το σχέδιο της θείας οικονομίας, «ειργάσατο την σωτηρίαν, Σταυρόν και την Ανάστασιν, δι' ων ημάς έσωσε». Γι' αυτό και εμείς, πλημμυρίζοντας από χαρά και ευγνωμοσύνη («γηθόμενοι») για το μέγα Του έλεος και την απέραντη προς εμάς αγάπη Του, «προσπίπτομεν αυτώ, λέγοντες □ Ως εμεγαλύνθη τα έργα σου, Κύριε, δόξα σοι».

Στα Στιχηρά, μάλιστα, των Αίνων, που ακούμε και πάλι κατά την απόδοση της

εορτής, ο εξάιρετος υμνογράφος πανηγυρίζει για το παράδοξο θαύμα ότι ο Σταυρός κατέστη θεία κλίμακα, «δι' ης ανατρέχομεν εις ουρανούς, υψούντες εν άσμασι Χριστόν τον Κύριον». Ο Σταυρός «αγιάζει τα σύμπαντα» και εμείς καλούμαστε να τον ασπαστούμε με φόβο μεν «διά την αμαρτίαν, ως ανάξιοι όντες», με χαρά δε «διά την σωτηρίαν, ην παρέχει τω κόσμω ο εν αυτώ προσπαγείς (= προσηλωθείς) Χριστός».

Πράγματι, ο Χριστός μας, ανυψούμενος στον Σταυρό, έγινε ο ίδιος ο σταυρός που σώζει, διότι με την δική του συμμόρφωση στο θέλημα του πατρός Του («πλην ουχ ως εγώ θέλω, αλλ' ως συ») αποκατέστησε την απείθεια των πρωτοπλάστων και όλων των μετέπειτα πεπτωκότων, και με την συγχώρησή Του προς όλους τους σταυρωτές Του («Πάτερ άφες αυτοίς...») αποκατέστησε την αδικία που προξενούσαν, εξ αιτίας της παρακοής, οι άνθρωποι στους συνανθρώπους των. Έτσι, έστησε και πάλι ορθό το κάθετο δοκάρι, της προς τον Θεό ευσεβείας, και το ένωσε με το οριζόντιο δοκάρι, της προς τους ανθρώπους δικαιοσύνης, σχηματίζοντας με το σώμα Του σωστικό Σταυρό και προσφέροντας την σωτηρία στο ανθρώπινο γένος διά του τύπου του σταυρού, διότι «ξύλω έδει το ξύλον ιάσασθαι». Έπρεπε με το άχραντο πλέον ξύλο του Σταυρού, που αγιάσθηκε με το αίμα του Κυρίου μας, να «γιατρευθή» το μέχρι προ τινος καταραμένο ξύλο, που πάνω του σταυρώνονταν οι άθεοι και οι κακούργοι. Εξ άλλου, «το δένδρον ή ξύλον της ζωής» στον Παράδεισο αποτελεί προτύπωση του Χριστού, που είναι η αυτοζωή, και νικάει οριστικά τον θάνατο που εισήλθε στον κόσμο διά της βρώσεως του άλλου ξύλου, δηλαδή του «δένδρου της γνώσεως του καλού και του κακού». Να, γιατί ο υμνογράφος ψάλλει στον Ειρμό της Θ' ωδής της εορτής: «ο διά βρώσεως του ξύλου τω γένει προσγενόμενος θάνατος διά Σταυρού κατήργηται σήμερον», διά του σωστικού Σταυρού του Κυρίου.

Επομένως, κάθε φορά που προσκυνούμε τον Τίμιο Σταυρό προσκυνούμε τον Εσταυρωμένο Κύριό μας, που με την Σταύρωση και την Ανάστασή Του μας χάρισε την αιωνία λύτρωση από τον θάνατο και την αμαρτία. Τιμούμε, ασφαλώς, και το ξύλο του Σταυρού, όχι για την ύλη αλλά για την δύναμη που έχει εκ της σταυρικής θυσίας του Κυρίου μας και για τον αγιασμό που έλαβε εκ της εκχύσεως πάνω του του σωτηριώδους αίματός Του. Γι' αυτό, κατά τον Γρηγόριο Παλαμά, είναι και «το σχήμα του Σταυρού θείον και προσκυνητόν».

Εξ άλλου, όσες φορές ο Θεός έσωζε τον λαό ή τους ανθρώπους του στην Παλαιά Διαθήκη το έκανε πάντοτε διά του τύπου του Σταυρού (διάβαση της Ερυθράς θαλάσσης, νίκη κατά των Αμαληκιτών, προσευχή του Ιωνά κ.λπ.). Έκτοτε ο Σταυρός είναι «ο των πιστών στηριγμός, το της Εκκλησίας περιτείχισμα», ήδη από τα χρόνια του Βυζαντίου, που ο Σταυρός αποτελούσε «την αήττητον πανοπλίαν»

των ευσεβών βασιλέων στις μάχες των κατά των εχθρών του Σταυρού, έως και σήμερα, οσάκις, ως πρόσωπα ή ως λαοί, προστρέχομε στον Σταυρό Του με πίστη, υπομονή και αγάπη και προσβλέπομε σε Αυτόν ως «φρουρόν και φύλακα πάσης της οικουμένης» και ως «λιμένα σωτηρίας».

Όσες φορές, μάλιστα, κάνωμε τον σταυρό μας ή προσκυνούμε τον Σταυρό, να μην λησμονούμε ότι με την σταυροειδή μας κίνηση δηλώνουμε αφ' ενός μεν την πίστη μας προς τον Θεό, αφ' ετέρου δε την αγάπη μας προς τον συνάνθρωπο. Εάν σχηματίζωμε τον σταυρό μας μηχανικά ή τυπικά, ή εάν τον προσκυνούμε ή τον φέρωμε πάνω μας, χωρίς όμως να ζούμε σταυρικά, «ευσεβώς, σωφρόνως και δικαίως», τότε δεν αντλούμε την από του ξύλου του σταυρού απορρέουσα θεική δύναμη, αλλά ο σταυρός μας παραμένει ανενέργητος. Συνεπώς, όσους σταυρούς και αν κάνωμε ή φοράμε πάνω μας, όσους σταυρούς και εάν προσκυνήσωμε και όσα σταυρολούλουδα και εάν συλλέξωμε, εάν δεν πιστεύωμε στον Εσταυρωμένο Κύριο και δεν ακολουθούμε πιστά το σταυρικό του θέλημα, σε τίποτε δεν μας ωφελούν.

Εάν, όμως, φέρωμε, κάνωμε ή προσκυνούμε τον Σταυρό και παραλλήλως εφαρμόζωμε στην ζωή μας το διπλό μήνυμα του Σταυρού, όπως μας δόθηκε κατά την σταυρική Του θυσία, πιστεύωμε δηλαδή στον Θεό και αγαπούμε τον συνάνθρωπο, τότε να είμαστε απολύτως βέβαιοι ότι «τοις αγαπώσι τον Θεόν -τον σταυρικό Θεό της αγάπης και μόνον σώζοντα Κύριο- πάντα συνεργεί εις αγαθόν».

Σταυρέ του Χριστού, «της όντως χαράς το σημείον», σώσον ημάς τη δυνάμει σου. Γένοιτο!

<https://bit.ly/3BSWUah>